

เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาว
วัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

THE ROLE OF SANGHA TOWARDS TRADITIONAL BOAT RACING
CONSERVATION OF WAT BANGYEE BANGKLAM DISTRICT IN
SONGKHLA PROVINCE

พระสมุห์ชวน รกขิตวิไล

พระครูวิจิตรศีลาจาร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการอนุรักษ์แข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา 3) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา นั้นพระสงฆ์จะอยู่ในรูปแบบสนับสนุนเพื่อการอนุรักษ์และช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อเป็น แหล่งร่วมจิตใจของประชาชนอีกทางหนึ่ง ในการสร้างความสามัคคีในชุมชนให้เกิด ด้านร่วมปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสงฆ์มีการลงมือร่วมกับชาวบ้านในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งเรือยาวมาก คุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของ ชนบธรรมเนียนมประเพณีไทย

คำสำคัญ: พระสงฆ์, การอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาว, วัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

Abstract

The purpose of thesis is to study the role of monks preserving the long boat racing in Wat Ban YEE, district Bang Klam, province Songkhla, with three main objectives as follows: 1) To study the preservation of long boat races, Wat Bang Yee, Bang Klam, Songkhla, 2) To study the role of monks in preserving the

long boat racing tradition, Wat Bang Yee, Bang Klam, Songkhla, and 3) Thai traditional boat race Wat Bang Yee, Bang Klam, Songkhla. This research is a qualitative research. The research found that the role of the monks in preserving the long boat race, Wat Bang Yee, Bang Klam, Songkhla. The monks support to preserve and help to promote the local culture as a source of public mind and to create harmony in the community. This may be Co-operative because the monks have joined hands with the villagers in preserving the long tradition boat racing, the value of the heritage of the countryside and Thai Traditions.

Keywords: Preservation Of Long Boat Racing, Wat Bang Yee, District Bang Klam Province Songkhla.

บทนำ

พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันซึ่งเราเห็นได้ว่าพระสงฆ์ไทยจะมีบทบาทต่อสังคม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ในการพัฒนาอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านของแต่ละชุมชนนั้น ๆ ซึ่งชุมชนหมู่บ้านแต่ละภาคนั้นจะมีประเพณีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมพื้นบ้านไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความเชื่อความเหมาะสมของชุมชนไปตามสภาพทางสังคมความเป็นอยู่โดยภูมิศาสตร์มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย ต่อการดำรงชีวิตของสังคมหมู่บ้านและสังคมเมืองสิ่งที่สำคัญเราควรคำนึงหลักการพัฒนาโดยไม่ต้องทำลาย เราควรที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีอยู่ไว้กับสังคมไทยให้ลูกหลานได้ดูและศึกษาเรียนรู้ต่อไป โดยการร่วมมือกับชุมชนของพระสงฆ์เพื่อที่รักษามรดกทางด้านอารยธรรมที่เป็นวัฒนธรรมอันล้ำค่าซึ่งมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต่างเป็นเจ้าของและปกป้องให้รอดพ้นจากอันตรายร้ายแรง อันจะเกิดได้จากการละเลยไม่เอาใจใส่หรือมาจากสาเหตุอื่น ๆ ศึกษาเรียนรู้ต่อไป (สืบทองษ์ ธรรมชาติ และพระครูอรุณสิงหธรรม, 2558) โดยการร่วมมือกับชุมชนของพระสงฆ์เพื่อที่รักษามรดกทางด้านอารยธรรมที่เป็นวัฒนธรรมอันล้ำค่าซึ่งมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต่างเป็นเจ้าของและปกป้องให้รอดพ้นจากอันตรายร้ายแรง อันจะเกิดได้จากการละเลยไม่เอาใจใส่หรือมาจากสาเหตุอื่น ๆ มากมายได้ (กรมศิลปากร, 2548)

ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาวปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้านชุมชนบางกล่ำในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวนั้นมีทั้งปัจจัยแรงจูงใจภายในตัวบุคคลเช่น มีใจรักความผูกพันในประเพณีเรือยาวปัจจัยด้านผู้นำและปัจจัยตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการมีทัศนคติที่ดีอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและนำไปสู่การอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาวโดยคนในชุมชนเอง และการจัดงานประเพณีแข่งเรือ

ยาวติดต่อกันทุก ๆ ปีถือว่าเป็นการได้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีแข่งเรือยาวให้คนรุ่นหลังได้ดูและสืบทอดกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก อรรถกถา วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่อออนไลน์ สัมภาษณ์ และนำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการศึกษา

บทบาทการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งเรือยาวของชาวบ้านชุมชนบางกล่ำในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาว มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมตัดสินใจ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนิน ขั้นตอนมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ แบ่งผลประโยชน์ และขั้นตอนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลโครงการ ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นในทางตรงโดยการลงมือปฏิบัติและโดยทางอ้อมผ่านตัวแทนชาวบ้านคือผู้นำชุมชน ในการจัดงานประเพณีแข่งเรือยาวในแต่ละครั้งต้องมีการประชุมก่อนเสมอแจ้งให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบทั้ง อบจ.สงขลาอบต.บางกล่ำและชาวบ้าน เพื่อมาเข้าร่วมช่วยกันจัดประเพณีโดยมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบกันเป็นฝ่ายตามแผนงานที่ผ่านการประชุมจึงเริ่มดำเนินงานได้ และผลประโยชน์มีส่วนเป็นแรงจูงใจที่让群众บ้านเข้ามามีส่วนร่วมเช่นได้รับความภาคภูมิใจ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เมื่องานสำเร็จบรรลุเป้าหมายก็จะเกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและชุมชนก็ได้พัฒนาประเพณีแข่งเรือได้อนุรักษ์และจะถูกถ่ายทอดประเพณีแข่งเรือไว้ให้คนรุ่นหลังยอมรับนับถือมากขึ้นอีกด้วยสุดท้ายชาวบ้านทุก ๆ คนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันว่ามีความต้องการที่จะถ่ายทอดและอนุรักษ์โบราณสถานไว้ให้คนรุ่นหลังได้ดูสืบต่อไปปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการมีส่วนร่วม ของชาวบ้านชุมชนบางกล่ำในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวได้สอดคล้องในประเด็นกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และได้มีการสรุปประเด็นเพิ่มในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้านชุมชนบางกล่ำในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยวานั้นมีทั้ง ปัจจัยแรงจูงใจ

ภายในตัวบุคคลเช่น มีใจรักความผูกพันในประเพณีเรือยาวปัจจัยด้านผู้นำและปัจจัยตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการมีทัศนคติที่ต่อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและนำไปสู่การอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาวโดยคนในชุมชนเอง และการจัดงานประเพณีแข่งเรือยาวติดต่อกันทุกปีถือว่าเป็นการได้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีแข่งเรือยาวให้คนรุ่นหลังได้ดูและสืบทอดกันต่อไป

สรุป

สรุปผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวของชุมชนบางกล่ำนั้น มีการอนุรักษ์โดยผ่านการจัดงานประเพณีประจำปีโดยมีการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนเข้าร่วมมีการติดต่อสื่อสารกับเรือภายนอกชุมชนและต่างจังหวัดจนเป็นเครือข่ายเรือยาวที่ช่วยกันสร้างคุณค่ากับให้ประเพณีแข่งเรือยาว ในชุมชนบางกล่ำหลายหมู่บ้านที่ส่งเรือยาวเข้าแข่งขัน ไม่เพียงแต่แข่งขันในสนามในชุมชนเองเท่านั้น แต่ส่งไปแข่งจังหวัดอื่น ๆ ด้วยที่เป็นเครือข่ายที่ติดต่อประสานกันมาทุกปี และที่สำคัญในประเพณีแข่งเรือยาวบางกล่ำให้ความสำคัญกับรูปแบบเรือดั้งเดิม เพราะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาในการทำเรือของคนในสมัยก่อน โดยการจัดการแข่งขันไว้เป็นประเภทเรือพิเศษเช่นเรือที่ใช้ในการทำประมง เรือชุดที่มีรูปแบบเดิมที่ไม่ได้ผ่านการซ่อมหรือตกแต่งจนเป็นรูปทรงใหม่คนรุ่นก่อนและคนในยุคปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์สืบทอด สร้างความตระหนักให้เด็กรุ่นหลังเห็นคุณค่าของประเพณีแข่งเรือยาวของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาววัดบางหยี อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่น ควรมีการทำงานร่วมกันกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านในการดำเนินการจัดการประเพณีแข่งขันเรือยาวทุกชั้นตอนการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นบุคคลหลักที่สำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาว หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีแข่งเรือยาวกันอย่างเต็มที่ เติมความสามารถทุกกระบวนการขั้นตอนแล้ว จะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวของชุมชนบางกล่ำได้อย่างแท้จริง

2) หน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่น ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เข้ามามีบทบาทต่าง ๆ ในการประชุมเพื่อจัดงานประเพณี

แข่งเรือยาวให้มากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) องค์กรปกครองท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทในการจัดประเพณีการแข่งขันเรือยาวให้มากขึ้น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของบุคลากรในหลายๆอาชีพสาขา ในองค์กรชุมชนต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร กลุ่มประมง กลุ่มร้านค้าในชุมชน เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้น มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้สูงขึ้นตามความต้องการและความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวชุมชนบางกล้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบในแต่ละชุมชนว่าชาวบ้านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาว และชาวบ้านในแต่ละชุมชนนั้นมีวิถีกระบวนการขั้นตอนในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งขันเรือยาวแตกต่างกันอย่างไร

3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาในลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน เพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีแข่งเรือยาวชุมชนบางกล้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรมศิลปากร. (2548). *พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาพันธ์.

สืบพงษ์ ธรรมชาติ และพระครูอรุณสิงหธรรม. (2558). ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาพระครูประกาศธรรมวิธาน (มิ่ง ปภสฺสโร). *วารสาร มหาจุฬานาครทรรศน์*, 2(2),89-99.